

Využití kontrolních seznamů EQUATOR Network ve výzkumných článcích publikovaných v časopise Health and Caring

Petra Mandysová¹ *

¹ Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství, Pardubice, Česko

* petra.mandysova@upce.cz

Editoriál

Pro 21. století je charakteristická značná exploze informací, včetně publikací prezentujících výsledky výzkumných šetření. Je proto čím dál tím náročnější se v tomto obrovském množství odborné literatury orientovat. Do popředí se tak dostává i otázka kvality těchto studií. Na kvalitu je přitom možno nahlížet z několika úhlů pohledu. Zcela jistě je zásadní otázkou, zda je design výzkumného šetření kvalitní. To však samo o sobě nestačí. Ruku v ruce s kvalitou studie musí jít i kvalita sepsané výzkumné zprávy či článku zasílaného do redakce časopisu, s cílem průběh a výsledky dané studie publikovat. V neposlední řadě je relevantní i kvalita časopisu. Pokud jsou procesy v časopise dobře nastaveny, je riziko publikování nekvalitního článku mnohem menší. Důležitým aspektem, který s kvalitou souvisí, je i transparentnost. Jedná se o důležitý předpoklad, bez kterého lze kvality jen těžko dosáhnout. Respektive, pokud jsou výsledky nějaké studie netransparentní, jak by bylo možno posoudit, zda byla opravdu provedena kvalitně? A jak by bylo možno ji replikovat, například s větším souborem respondentů či v jiném prostředí? Velice těžko.

V současné době již existuje celá řada pomůcek usnadňujících dosažení transparentnosti a kvality při popisu průběhu a výsledků primárního výzkumu nebo různých typů přehledových článků. Jejich používání je navíc podporováno či dokonce vyžadováno redakcemi mnoha odborných časopisů. Velice populární je využívání doporučených postupů („guidelinů“), které jsou dostupné prostřednictvím mezinárodní iniciativy či sítě známé pod akronymem EQUATOR (Enhancing the QUALity and Transparency Of health Research) Network. Tyto doporučené postupy jsou dostupné na <https://www.equator-network.org/reporting-guidelines/> a v současné době jich je k dispozici více než 600, přičemž tento seznam je neustále rozšiřován o další doporučené postupy. Dříve publikované doporučené postupy jsou přitom na základě zkušeností s jejich využíváním i na základě vědeckého a technologického pokroku aktualizovány a zkvalitňovány.

Autoři příspěvků zasílaných do reakce našeho časopisu Health and Caring by měli postupovat právě v souladu s příslušnými doporučenými postupy, které na uvedených webových stránkách vyberou v závislosti na výzkumném designu daného výzkumného šetření. Doporučené postupy pro nejběžnější výzkumné designy jsou k dispozici hned na úvodní webové stránce sítě EQUATOR Network. Pokud se

například jedná o průřezové šetření, autoři využijí doporučený postup s názvem *The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) Statement*. Jak je uvedeno na webových stránkách sítě EQUATOR Network, tento doporučený postup byl publikován s vysvětlením všech detailů v celkem osmi časopisech (např. viz von Elm et al., 20227). Přitom je k dispozici příslušný kontrolní seznam („checklist“), který autorům umožní zkontrolovat, zda příspěvek zasílaný do redakce obsahuje veškeré požadované informace. Autoři tento kontrolní seznam vyplní, a to tak, že pro každou položku uvedou, na které straně lze v příspěvku příslušné informace nalézt. Například, uvedený kontrolní seznam STROBE v sekci „Methods“ uvádí položku „Setting“, kde se očekává popis prostředí, ve kterém výzkum probíhal, včetně informace o období, kdy byla data sbírána. Na kontrolním seznamu tedy autoři doplní, že tato informace byla v příspěvku popsána např. na straně 3. Kontrolní seznam mj. uvádí, že výzkumný design by měl být také součástí názvu článku. Kontrolní seznam autoři ode-vzdají do redakce společně s příspěvkem, který chtějí v našem časopise publikovat. Při přípravě přehledového článku je nutné rozlišit, zda se jedná například o systematické review nebo o scoping review. Právě scoping review je relativně populární druh přehledového článku, na jehož sepsání je vhodné využít kontrolní seznam s názvem PRISMA-ScR (Tricco et al., 2018). Ten lze dohledat na webové stránce doporučeného postupu *The PRISMA2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews*, kde je navíc odkaz na příslušnou publikaci. Obdobně se postupuje i u dalších výzkumných designů.

Věříme, že tento proces podpoří transparentnost a kvalitu příspěvků, které jsou do redakce zasílány. Využití doporučených postupů ze sítě EQUATOR Network navíc usnadní práci i našim recenzentům a celkově mlže urychlit a zefektivnit celé recenzní řízení a rovněž autorům zvýšit šanci na publikaci jejich příspěvků. V neposlední řadě tento požadavek podporuje dobrou praxi týkající se publikační činnosti ve výzkumu ve zdravotnictví.

Literatura

Elm, E., Altman, D. G., Egger, M., Pocock, S. J., Gøtzsche, P. C., Vandenbroucke, J. P., & STROBE Initiative (2007). The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) statement: guidelines for reporting observational studies. *Annals of internal medicine*, 147(8), 573–577. <https://doi.org/10.7326/0003-4819-147-8-200710160-00010>

Tricco, A. C., Lillie, E., Zarin, W., O'Brien, K. K., Colquhoun, H., Levac, D., Moher, D., Peters, M. D. J., Horsley, T., Weeks, L., Hempel, S., Akl, E. A., Chang, C., McGowan, J., Stewart, L., Hartling, L., Aldcroft, A., Wilson, M. G., Garritty, C., Lewin, S., ... Straus, S. E. (2018). PRISMA Extension for Scoping Reviews (PRISMA-ScR): Checklist and Explanation. *Annals of internal medicine*, 169(7), 467–473. <https://doi.org/10.7326/M18-0850>

doc. Petra Mandysová, MSN, Ph.D.

Šéfredaktorka časopisu *Health and Caring*